

Naš List

Izhaja vsako soboto: ako je ta dan praznik, pa dan poprej. — „Naš List“ ima vsak mesec prilogo „Slovenska Gospodinja“ ter velja za celo leto 5 K. za pol leta K 250. Naročnina se plačuje vnaprej, na naročbe brez istočasno vpošilane naročnine se ne ozira.

Uredništvo in upravnništvo je v Kamniku, kamor naj se izvolijo pošiljati dopisi, naročnina in reklamacije. Rokopisi se ne vračajo. — Oglasi se računajo tristoletna petit-vrsta 16 v. za enkrat, 14 v. za dvakrat, 12 v. za trikrat, za večkratno objavljenje nizke cene.

Leto I.

V Kamniku, 16. decembra 1905.

Štev. 50.

Po seziji.

Slovenski deželnozborski poslanci so se oddahnil. Končana je sezona, katere početek so zlasti kranjski Slovenci tako nestrpnost čakali, in lahko rečemo, da se je vse tako zgodilo, kakor je bilo pričakovati: na Koroškem je Grafenauer osamljen, štajerski deželni zbor je šel domov, ne da bi se spustili Slovenci v bistvene razprave, v meritum, in celo za splošno in enako volilno pravico jih je prehitel socialni demokrat Resel; na Kranjskem pa so opustili klerikalci obstrukcijo: postala je njim samim bolj nadležna, kakor deželi.

Opazovanje te in vseh prejšnjih sezij pa nam spričuje o enem: naprava deželnih zborov v današnji obliki je za pretežno večino našega naroda skoro docela brezpomembna. Kot upravnih skupščin je njihov delokrog preobširen, v zakonodajalnem oziru so v očigled parlamentu povsem brez pomena. Torišča deželnih zborov pa so najugodnejša tla za razna prizadevanja naših poslancev, ki so ponajvečkrat istoznačna s štreberstvom; drugje so zopet porodišče nacionalnih prepir, pravih ravsov in kavsov, kakor jih vidimo v najčistejši luči na Koroškem in Štajerskem, ker je v teh politični vpliv nemškega naroda tako velik, da na sporazumljenje obstoječih napetih razmer in nasprotstev med slovensko in nemško narodnostjo niti misliti ni.

Ali deželni zbori nimajo samo teh hib. Oni otežujejo in zamotajo upravo na tak način, da so v zvezi s tem neprimerno visoki izdatki, ki jih moramo plačevati seveda mi v obliki raznih doklad. Spričo njih je vsak gospodarski razvoj povsem nemogoč, na kako preosnovno današnjega fiskalnega sistema vplivajo oni ravno v nasprotnem smislu.

Tako so torej deželni zbori v današnji obliki za vsak koristen razvoj in delo malodane docela iluzornega pomena. Njih obstoj pa tudi ni mogoče opravičiti s tem, če — kompromituje načelo avtonomnih upravnih oblastev!

Karikatura današnjih deželnih zborov pa je še bolj očitna, če se ozremo na njih historični razvoj. V kakšen namen so bili poklicani med žive?

Lajoš Košut.

Njegovo življenje in delovanje.

VI.

Proklamacije na narod. — Košut tiska papirni denar. — Košut se oborožuje. — Spor med njim in Gergejem. — Pomoč od strani Poljakov. — Cesarski prodirajo. — Košutova vlada se preseli. — Košut vzame s seboj krono. — Njegov spremljevalec se žoga z državnim jabolkom. — Cesarski zasedejo glavno mesto. — Razpori zaradi vrhovnih poveljnikov.

Komaj so prišle v Budapešto prve vesti o porazih madžarske armade pri Švehatu, je izdal domobrambni odbor pod Košutom na narod novo proklamacijo, v kateri pozivlje k splošnemu odporu. Kralj hoče podjarmiti deželo in vzeti kmetom svobodščine — tako so pisali Košutovi listi. Ko je odstopil kralj Ferdinand v Olomucu, kamor je pribežal pred upornim Dunajem, je pisal Košut, da tega ne pripozna madžarski narod, kajti kraljev odstop je protipostaven, ker se ni izvršil sporazumno z narodom. Dobil je celo pet škofov na svojo stran, ki so sestavili spomenico na kralja, v kateri ga prosijo, naj se odvrne od svojih dosedanjih svetovalcev, ki mu poročajo vse stvari krivo...

Ker pa ni imel Košut niti potrebnega vojaštva, niti denarja, je bil v hudi stiski. V tiskarni za bankovce so delali noč in dan, tako da so izdelali tekom punta za 120 milijonov kron Košutovih bankovcev,

Rabil jih je minister Schmerling. S februarским patentom leta 1861. je dal temelj današnji državni ustavi, in kot dostavek tega patenta razpisuje nov deželni red in volilni red za bodoče deželne zборе, ki naj služijo v pravem pomenu srednjeveškega nazadnjaštva parlamentu kot volilni zbor, iz katerega je voliti poslance za državno zbornico na Dunaj. Kot pravi reakcionar je znal zadušiti s skrajno pretirano cenzuro vsak pokret „od spodaj“ — volilno pravico v deželne zборе so dobili le veleposestniki, trgovske zbornice, mesta in kmetske občine, a tu so smeli voliti samo najpremožnejši posestniki! — in iz teh deželnih zborov naj presejejo še enkrat poslance, kdo je dovolj ustavoveren in zmožen (t. j. starokopiten) za delegata v državno zbornico. Na ta način je hotel zatreti Schmerling vsako resnično ljudsko voljo, na drugi strani pa je sestavil tako umetno geometrijo volilnih okrajev, da je bila „nemštvo“ t. j. nemško-liberalni kliki večina v deželnih zborih in kasneje tudi v državnih na vsak način zagotovljena. Schmerling je namreč mislil, da je nemško-liberalna buržoazija in birokracija tista ustavozvesta majoriteta, ki jo rabi vlada pri svojih mahinacijah.

Upor Ogrov proti centralističnim stremljenjem, ki so se opirala na predmarčne privilegije nekaterih bogatih stanov, pa je vrgel leta 1865. Schmerlinga ob tla in ko je sistiral skrajno reakcionarni grof Belcredi 20. septembra istega leta ustavo, se ni zmenil za to živ krst: avstrijski liberalizem je zlezal strahopetno pod vladno klop. To je bil pravi vzor „ustavoverne večine“, kakor si jo misli in želi naša vlada!

Šele dve leti potem, vsled nagodbe z Ogrsko, ko je bila še prej avstrijska vlada pri Königgrätzu strahovito poražena in je bila vsa gnjiloba naše monarhije razkrita pred celim svetom, smo dobili zopet ustavo — ali poslance v parlament so pošiljali še slej kot prej izpod volilnih rešetov deželnih zborov. Trebalo je šele abstinence, popolne odsotnosti Čehov, da je odpravila vlada leta 1873. z upeljavo direktnih volitev v parlament to srednjeveško nalogo deželnih zborov, ali na njih reformiranje ni mislila. Vzela jim je tisti delokrog, zaradi katerega so bili poklicani v življenje, ali na njih preustrojitvi ji ni bilo ležeče

ali vojaštva ni bilo mogoče dobiti na tako lahek način. Hotel si je vsaj zagotoviti nekaj važnejših trdnjav, pred vsem Komornske in Petrovaradžinske. Te dve je smatral za ključ Ogrske. Na njegovo stran so stopile tudi trdnjave v Munkaču, Leopoldstadtu in Oseku v Slavoniji; cesarju zvesti sta ostali samo dve: Aradska in Temešvarška.

Košut pa je hotel tudi zadostno število vojaštva, zato je spravil na noge, kar se je sploh dalo, tako da je imel pod zastavo v kratkem času celih 106.000 mož, a vsi ti niso bili dovolj oboroženi niti dovolj izvežbani. Košut je pač mislil, da je mogoče v dveh treh mesecih organizirati celo armado — brez pušk in bajonetov!

Po porazu pri Švehatu pa je šel tudi Gergej na delo in napravil svoj obrambni načrt, a tega mu je Košut zavrgel. Med tem ko je predlagal Gergej, da naj se zavleče boj z rednimi cesarskimi četami kakor mogoče dolgo, in naj se preseli Košutova vlada iz Požuna kam onostran Tise, in da mora biti vse prizadevanje Madžarov reorganizirati armado, je zahteval Košut, naj ostane vojska na avstrijski meji, kjer ima tudi dovolj prilike, da se izvežba. Od tega trenutka pa tja do končnega poraza Madžarov pri Vilagošu opazujemo lahko vedno množično se difference med Košutom in glavnim zapovednikom madžarske vstaške armade, Gergejem.

— in ji ni do danes. Vsled tega pa deželni zbori v današnji obliki že celih 32 let nimajo nobene pravice več do svojega obstoja. S tem, da pospešujejo politično štreberstvo in narodne razpore, so nam oskrnili vso našo javnost.

In vendar, če pogledamo na kranjske razmere, vidimo, da je bil prav ta, brez pravice do eksistence obstoječi deželni zbor tista točka, okoli katere se je vrtelo več let politično življenje v Krajni! Kako bridka ironija za slovensko politiko! Karikatura deželnih zborov, karikatura slovenske politike — par nobile fratrum!

Štiri leta je plašil svet dr. Šusteršič s svojo obstrukcijo, in grmel je in za njim so ponavljali tudi nekateri poslanci: prej ne bo miru, dokler ni dosežena volilna reforma. Kakor je potrebovala pred 40 leti nemško-liberalna klika posebno volilno geometrijo, da si zagotovi majoriteto, tako rabi tudi dr. Šusteršičeva klerikalna politika splošno in enako volilno pravico, da položi s tem temelj svoji večini. Tako je hotel priti dr. Šusteršič do gospodarstva na Kranjskem in subvencionirati iz deželnega denarja klerikalna gospodarska podjetja, katerim je omogočila le Heinova brezbržnost prekrivanje njih resničnega položaja!

Ta eksperiment se ni obnesel, kajti tudi klerikalna je morala občutiti dvoreznost vsake obstrukcije; da ji pa sploh ni bilo na resnosti, dokazuje popolnoma jasno, da ni izdelala niti do danes tiste volilne reforme, ki jo zahteva! Klerikalni so kričali štiri leta po stvari, o kateri si niti sami niso na jasnem. Ali je mogoče njih hinavščino sploh še očitneje označiti? Da so obstruirali zaradi volilne reforme, so smeli storiti to šele tedaj, če bi ne hotela liberalna slovensko-nemška zveza sprejeti njih predloženega načrta — tega pa tekom celih štirih let ni dobil nihče na izpregled! Na tako drzen način so slepili klerikalni, zdaj slovenska ljudska stranka imenovani, naš narod. In pri tem so se dobili celo ljudje, ki so verjeli, da obstruirajo klerikalni poslanci samo zaradi tega, ker noče dati slovenskonemška liberalna zveza pravice slovenskemu narodu na Kranjskem. Pri tem pa se niti nočemo ozirati na dejstvo, da volilne re-

Vendar se je ta udal Košutu, ker je vedel, da bi bilo ugovarjanje zaman. Skušal je porabiti vsako priliko, da je navdušil in potrdil vojake, sugeriral je moštvu misel, da je Košut samo varuh ustave, zakonov in kraljeve ogrske krone.

Istočasno pa se je ponudil Košutu tudi poljski zapovednik Bem, ki je bil brezdvomno poleg Gergeja največja vojaška kapaciteta v uporuh Madžarov l. 1848. Poveljeval je vstaškim četam na Sedmograškem.

Košut ga je rad sprejel v svojo službo, ker je računal, da pritegne Bem tudi mnogo rojakov za seboj. Zato je poslal v Galicijo vse polno skrivnih agentov, ki so imeli nalogo, pridobiti gališke kmete in delavce po salinah za upor, ali Košut se je v mnogem zmotil. Računal je na več deset tisoč mož iz Galicije, med tem ko jih je pripeljal čez Karpate grof Šlik jedva 8000. Zgodilo se je to na Miklavžev dan v decembru 1848.

Že nekaj dni nato pa prekorači knez Windischgrätz mejo in pritiska na madžarsko armado. Od ene strani on, od druge še ban Jelačić. Mesto za mestom pade cesarskim v roke. Kmalu je v njih posesti vsa dežela na desnem bregu Dunava.

Košut je bil nad to podjetnostjo cesarskih osupnjen, kajti nikdar ni hotel verjeti, da padejo ti še tekom zime na Ogrsko. Računal je kvečemu na pomlad in do tedaj bo njegova vojska že izdatno izvež-

forme v tem smislu ni mogoče izvesti, dokler ni veljavna tudi za državni zbor in še potem je skoro izključeno, da bi dobil tak sklep kranjskega deželnega zbora potrebno sankejo.

Minula sezija pa je za Slovence pomenljivejša v politično-historičnem oziru: tekem nje se je poostiril razpor med dr. Tavčarjem in županom Hribarjem do skrajnosti. Vprašanje je, če je sploh žup. Hribarju mogoče še nazaj, in če ni to, kam naj gre potem? Dolgo let se je pripravljalo in kuhalo v vodstvu liberalne stranke, prekriivali so razprtije med dr. Tavčarjem in Hribarjem, kar se je dalo. Javna tajnost je, da si je pridobil v tem oziru posebnih zaslug neki ljubljanski odvetnik. Ali tekem pretekle sezije je prišlo med posameznimi v liberalnem vodstvu do takega konflikta, da ga je težko, če ne nemogoče, zopet poravnati. Če gre župan Hribar zopet nazaj, mu očitajo še močnejše politično nestalnost in nezanesljivost; da bi se pa bližal dr. Tavčar Hribarju — na to niti misliti ni, kdor le količkaj pozna značaj (ki mora biti, kolikor se tiče njegove osebe, vsakomur gotovo simpatičen) nepopuljivega dr. Tavčarja.

S prikrito ironijo očita „Slovenski Narod“, kate-rega odgovorni urednik je dr. Tavčar, županu Hribarju „kurtoazijo v politiki“, češ, da je nastopal proti dr. Šusteršiču jako rahlo in mu privoščil vse polno komplimentov, kakršnih klerikalni ni malo ne zaslužijo. „Slov. Narod“ je bilo Hribarjevo nazivanje dr. Šusteršiča „častiti načelnik katoliško-narodne stranke“ predebelo laskanje človeku, ki si je z žindro gadno umazal svoje roke. Tudi se mu zdi Hribarjevo nazivanje „katoliška narodna stranka“ mesto klerikalna preostentativno. Sicer je res, da si „Slov. Narod“ že skoro več ne more misliti dostojne in stvarne kritike napram svojim nasprotnikom, ali vendar se mora zdeti vsakomur čudno, zakaj povdarja zlasti sedaj, da je bil župan Hribar proti dr. Šusteršiču in klerikalni premalo robot... Kmalu pa se mora rešiti tudi ta zagonetka, kajti jasno je, da dr. Tavčar ne gre nazaj in župan Hribar ne sme, če noče, da ga imenujejo političnim šarlatanom.

Tako more postati pretekla sezija deželnih zborov samo glede na Kranjsko za nas Slovence večjega pomena: morda smo prišli tekem nje do važnejših obratov v slovenskem političnem življenju.

Hrvatska „Kmetška (seljačka) stranka“.

Ustvarila sta jo in vodita jo brata Radića.

V njih družbi sedim in prisotna sta dva seljaka iz Broda, odbornika stranke, a za Boga, to nista seljaka, kakor si mislimo obično mi preprostega človeka. Zgovorna sta kakor „voditelji“ in mislita širo in globoko in samostalno; to niso kimavci, ki samo pritrjujejo in dvigajo za glasovanje roko, to je svežina prvotne moči, ki jo je oplodila ljubezen do naobrazbe (politične in literarne) in blagor hrvatskemu narodu, ako krije v sebi mnogo takih sil!

Duša obširna... Iz Broda sta; vozila sta se s slovenskimi delavci do Zagreba in peli so, da jim je vsem bilo slovo težko. Poznata Prešerna, znata za spomenik njegov iz novin, eden mi citira:

Luna sije,
kladvo bije...

bana. Upal si je tudi zagotoviti med tem pomoč tujih držav in poslal odposlaništva v London, Pariz, Turin in Carigrad, ali razen v Turinu ni našel nikjer enakomislečih: storiti konec habsburški dinastiji.

Košut je moral kmalu uvideti, da je imel Gergej prav, ko je svetoval prenesti sedež vlade proti vzhodu. Kakor tudi se je protivil pričetkom tej misli, samo da je mogel pisati v svojih novinah „sedež vlade je še vedno v Požunu“, vendar je predlagal na novega leta dan 1849 sam, naj se preseli državni zbor v Debrecin.

Hitel je s svojim zaupnikom Ladislavom Madarasijem v Pešto, kjer so hranili kraljevo krono in druge znake. Veliko ljudi je bilo prisotnih v kapeli kraljevega dvorca. Ko je predal čuvar državnih insignij krono Košutu rekoč: „Podajam Vam tu sveto krono, ki je kronala tekem osemsto let več kakor petdeset kraljev“ je zakričalo zbrano ljudstvo: „Klobuk doli!“ Košut in njegov spremljevalec, ki sta bila oba pokritih glav, se začudeno pogledata, in šele ko ponovi ljudstvo svoj klic, se odkrijeta. Madaras se je igral z državnim jabolkom kakor z navadno žogo. Zagnal ga je v zrak in ga zopet ujel v roke!

Tako se je polastil Košut ogrske krone in jo vzel seboj na beg v Debrecin.

Še v pravem času je bežal iz glavnega mesta.

Rosno jima je oko, ko govor nanese na smrt nadepolnega pristaša stranke, njenega zemljaka izvršenega vseučiliščenika Gjura Stojanovića, ki je pred kratkim nenadno umrl. Eden pravi: „Imam jedno diete, a čini mi se, da je vidim mrtvo!“ To je ljubav, a ljubav dela podjetja velika.

Tak seljak more uspešno delati v saboru. „Seljački stranki“ je čestitati, da je iskala in našla v ljudstvu take zaklade. To je med Hrvati sedaj edina prava demokratska stranka in zato ima vso bodočnost. Vzrok hrvatskih neuspehov v zadnjih desetletjih je bil baš nedostatek demokratske in ljudske politike; izza ilirskih časov je bila hrvatska politika nekako le „za vnanje poslove“ in aristokratska, politika generalov, ki so imeli misli in načrte, a ne zemlje, zato tudi ne ljudi.

Stranka ne deluje ne demagoški, ne absolutično in dogmatično, ampak uči, vzgaja, razvija...

Političen sestanek stranke...

Vse se čudi zgovornosti, bogastvu, slikovitosti in urejenosti misli kmetjskih govornikov. Ne čudim se, da so očetje teh govornikov bili stvaritelji jugoslovanske narodne pesmi. Ta krasota hrvatskega jezika!

Razvija se debata; iz nje se razvidi kot skoro brezdvomna istina, da se „naprednjaki“ (pristaši lista „Pokret“, ki simpatizira s „Slovenskim Narodom“) boje, dati ljudstvu politične pravice.

Želeti bi bilo, da bi se najmlajše hrvatske stranke ne motile pri delu; vsaka ima svoje polje, a osobito bi morale vse „gospodske“ stranke videti v „kmetjski“ stranki tisto stranko, ki gradi realni temelj vsemu višjemu življenju naroda, in je zato po vsej priliki podlaga in bodočnost najčistejši vir novega hrvatskega življenja.

Dakako da je „seljačka“ stranka proti reški resoluciji.

Nemštvo na Balkanu.

Ne moremo utajiti, da napreduje nemški živelj v balkanskih deželah neverjetno močno. Res je, da je v težnjah Nemčije proti vzhodu mnogo iluzije, ali navzlic temu je nemški „Drang nach Osten“ zgodovinsko dejstvo, ki se vrši pred našimi očmi.

Pred petdesetimi leti je bilo v celi Srbiji komaj osem ljudi, ki so govorili nemški jezik, danes ima dežela že 12000 Nemcev, od teh skoro polovico židov. Največ jih je seveda v Belgradu, kjer se uči po novih naredbah v vseh srednjih in višjih šolah nemški jezik kot obvezni predmet. Večina belgradskih trgovcev in uradnikov se je naučila nemški, tudi dame po šetališčih kramljajo že v nemščini! Nemci v Belgradu imajo za svoje otroke tri ljudske šole — na tisoče slovenskih otrok v Trstu pa prezira naša avstrijska vlada!

Načrt, s katerim posedajo Nemci nove dežele, je kaj priprost, ali vendar se je še ob vsaki priliki imenitno obnesel. Kamor pogledamo v balkanske države, povsodi opazujemo sledeči razvoj nemštva: izprva prihajajo kramarji, za njimi pride trgovci, eden, dva, naseli se obrtnik — kar naenkrat jih je že cela skupina. Ker pa je nevarnost, da se ne pomešajo z domačini in se njih rodbine ne poslavijo, skrbe tudi za okrepitev in ohranitev svojega nemškega življa.

Nekaj dni po tem dogodku, 5. januarja 1849 ob eni uri popoldne prikorakajo cesarski v Budapešto. Knez Windischgrätz se nastani v kraljevem gradu. Stal je tedaj mož na vrhuncu svoje slave. Izdal je tirnico za Košutom in nebroj proklamacij na narod, v katerem prepoveduje vsako zvezo z vstaši in grozi z obtožbo veleizdaje. Ali še nobena vojska ni bila končana na papirju. Košut je imel na razpolago več armad, katerih glavni poveljnik je bil Gergej, in knez Windischgrätz je moral premagati prej te, če je hotel pisati v dunajskem uradnem listu, „da je z zavzetjem Budapešte madžarska anarhistična stranka že pobita in uničena“.

Košut pa je pridobil zase tudi starega v Parizu bivajočega poljskega generala Dembinskega, ki je sicer predlagal nekaj mesecev poprej solidarnost vseh Slovanov in se zavzel tudi za Hrvate in Jelačića, a ga to ni zdaj prav nič motilo, ko mu je ponudil Košut celo glavno poveljništvo nad svojo armado. Gergej in Košut sta živela namreč v neprestanem nesporazumljenju; Košut pa je hotel tudi dobiti moža, ki bi ga izzigral lahko proti Gergeju. Zdelo se mu je, da si je pridobil ta že toliko ugleda in simpatij med vojaštvom kakor med narodom, da bi postal lahko njegov nevarni konkurent za prvenstvo. Strah pred naraščajočo močjo Gergeja je dal torej

V ta namen si ustanove pevsko, izobraževalna in športna društva, ki imajo seve povsem drug namen, kakor učiti samo petje, izobraževati ali zabavati svoje člane. Te organizacije, ki kažejo na zunaj le svoje nedolžno lice, služijo Nemcem kot shajališče, kjer ukrepajo, kaj je storiti v okrepitev in razširjenje svoje naselbine. Iz teh društev izhajajo (posredno ali neposredno) povabila na svojce, ki so ostali doma, naj pridejo k njim, da jih bo več, da bo društvo močnejše. V Sarajevu, kjer ni bilo pred tridesetimi leti niti enega Nemca, dobimo danes veliko nemško pevsko društvo, ki šteje nad 200 članov! Da se ne žive ti od prepevanja, ampak s tem, da prodajajo svoje izdelke domačinom, ni treba povdarjati še posebej.

Take naselbine, kakor smo jih omenjali v Sarajevu in Belgradu, najdemo po celem balkanskem polotoku, tja do Carigrada, in to mesto podaje roko nemškim naselbinam v — Mali Aziji!

Če piše novemberska številka „Fortnightly Review“ o „avstrijskem strahu“ v Makedoniji in primerjajo našo državo z Rusijo v Mandžuriji, vidim v tem le naivno vero angleškega avtorja, ki pa resnici ne odgovarja. Avstrijo je v celem orientu in tu seve najprej na Balkanu, že davno izpodrinila — Nemčija. Ona je potegnila danes malodane vso trgovino na jugovzhodu Evrope nase, in Avstriji ne preostane (!) drugega, kakor mirno gledati silni razvoj nemške trgovine na vzhodu, ki je že tudi Anglijo na marsikaterem trgu izpodrinila.

Jasno mora biti namreč, da ni vedno večji razvoj nemštva na Balkanu v nikaki zvezi s šovinističnimi težnjami raznih Vsenemcev. V tem oziru je Nemčija res prepraktična, da bi si delala polne roke dela le zaradi nekaterih nacionalnih teženj. Ona zasleduje pri tem povsem drugi cilj. Vse te posamezne nemške naselbine na Balkanu ji služijo kot močne štabije, na katere se more nemški trgovec zanesljivo opirati pri razpečavanju svoje industrije, kajti Nemčija je zbog vedno večje gospodarske osamosvojitve evropskih in izvenevropskih večjih kulturnih držav, prisiljena, iskati si nov trg za produkte svoji bogati industriji, in tega si išče na vzhodu, v orientu.

In če opažamo potem v Evropi narodno borbo med Nemci in Slovani, moramo poiskati tudi vzrok tem preprirom: „Drang nach Osten“ je le posledica svetovnega gospodarskega boja med Nemci in Angleži. Če si iščejo Nemci tla na Balkanu, store to le vsled tega, ker imajo pred očmi svojo trgovino.

Mi Slovenci, kot predstraža na Balkanu, pa imamo v svoji sredi celo ljudi, ki govore z veliko resnostjo o — novem jugoslovanskem grbu in himni... Vedno bolj prodirajoče nemštvo na Balkanu nas napolnjuje kvečem s šovinističnimi mislimi, proklinjamo in zabavljamo na Nemce, mesto da bi šli k njim v — — šolo!

J. S.

Državni zbor.

361. — 364. seja.

Kot glavni govornik je zaključil debato o Gaučevi izjavi zaradi splošne in enake volilne pravice grof Sternberg, ki se je po svoji stari navadi lovil, da je vzbujal več veselja kakor pozornosti. Značilno je že, da so ga volili generalnim govornikom Vsenemci in krščanski socialisti.

Košutu povod, poveriti glavno zapovedništvo nad madžarsko armado poljskemu generalu Dembinskemu! Gergej pa je bil mož vseskozi, vedel je, kam meri ta Košutov korak, znal je, kako se protiviti del armade novemu poveljniku in noče odstopiti od njega, vedel je, če odstopi ali ne sprejme nobenega Košutovega ukaza, da nastane javen razpor, zato je žrtvoval slogi celo sebe: podvrgel se je očitnemu ponižanju.

Dembinski je torej stopal proti cesarskim, ali izgubil je bitko za bitko. Oficirji in moštvo se je branilo služiti še naprej pod poljskim generalom in ko je nastal razpor vsled tega tudi med zapovedujočimi generali, je hitel Košut sam v vojaški tabor, da bi uredil stvar. Posledica tega je bila, da je moral Dembinski res odstopiti in je imenoval Košut — daš se ga je tako bal! — Gergeja novim vrhovnim poveljnikom. Gergej pa je dejal že v naprej, da ne prevzame tega mesta. Naposled se je vendar udal za toliko časa, dokler ne prevzame najstarejši general Vetter vrhovnega poveljništva, kar se je zgodilo 15. marca.

(Dalje prih.)

Za tem so prišli na razpravo različni nujni predlogi. Tako je predlagal Vsenemec Stein, da naj se uvede

personalna unija z Ogrsko,

pri tem pa je največ govoril o splošni in enaki volilni pravici. Pri tem je očital Gauču, da je vprizorila socialna demokracija z njegovim sporazumljenjem ono veliko demonstracijo dne 28. novembra t. l. Očital je vladi, da je podkupila za ta dan gotove elemente. Mislil je na voditelje soc. demokracije. Dejal je še, da je minister odgovoren za svet, ki ga je dal cesarju in mu ni povedal, da je protimonarhično, bratiti se z anarhisti... Tako radi pravijo, da je naš cesar najbolj ustavoveren vladar v celi Evropi. Pomislite pa, da ta namišljeni ustavni monarh že več let sem odločuje v državi na popolnoma

zločinski način s pomočjo § 14.

Za ta izraz ga pokliče zbornični podpredsednik k redu.

Predgovorniku je odgovarjal ministrski predsednik Gauč sam in ogorčeno zavrnil sumničnega Steinove nesmiselne trditve, da je stopila vlada v zvezo s socialno demokracijo zaradi novemberske demonstracije. Ker pa je trdil to, kar je govoril Stein, tudi grof Dzieduszycki in nekaj dni prej v gosposki zbornici grof Turjaški, je zadelo Gaučevo ogorčenje nad takim obrekovanjem tudi imenovana dva gospoda grofa!

Za Steinov nujni predlog je glasovalo samo 17 poslancev, proti jih je bilo 104.

Ker so umaknili Italjani svoja dva nujna predloga zaradi italjanske univerze, pride na razpravo dr. Baxov nujni predlog zaradi

krvavih dogodkov v Pragi.

V stvarnem utemeljevanju je povedal ves dogodek, kakor se je v resnici godil (glej „Naš List“ št. 45). — Odgovarjal mu je takoj minister za notranje zadeve, ki je dobil vso snov za utemeljevanje pravičnega (!) postopanja vladnih organov v Pragi od policijskega šefa Krikave, ki je sam povzročil prelivanje krvi. Da je izzval tak ministrov govor glasno ugovarjanje od strani čeških poslancev, je naravno. — Odgovarjali so mu razni poslanci, tako Hybeš (soc. dem. Brno), katerega vse izvajanje je bila kruta obsodba vladnih organov. Ti niso provocirali samo v Pragi krvavih dogodkov, ampak tudi drugje, tako v Slavkovem, Svitavki in Boskoviču. V Svitavki so hoteli tkaleci praznovati 28. november in zahtevali od tovarnarja, naj jim da ta dan prost. Ali mladi tovarnar jih je brutalno zavrnil, nakar so se podali delavci na dvorišče, da ukrepajo, kaj jim je storiti. Tovarnar pa je dal pripeljati brizgalno, priviti cevi in grozil delavcem, če se ne razidejo, da jih da

pobrizgati z vrelo vodo!

Čuda torej ni, če so mu delavke nato prestrigle gumijeve cevi in so mu pobili delavci nekaj šip, posebno še, ker se je lotil tovarnar dejanski enega delavca in ga prav pošteno osuval. Kdo je torej kriv, če je prišlo do izgredev? Vsak drug prej, kakor delavci. Če ne vlada, pa kapitalisti.

V približno istem smislu je govoril tudi Klofač (češki narodni socialist, Litomišel). Ta je opazil, da je med tem minister za notranje zadeve odšel, zato je zahteval, da se ga pokliče nazaj. Predlagal je, da

„Slovan“.

Nedavno sem sedel pri topli peči in listal po „Slovanu“, ki je pravkar dovršil svoj III. letnik. In reči moram, da je ta letnik zares tudi v vsakem pogledu dovršen; da, več nego to: osobito ta letnik kaže svoj smoter in svojo smer v tako precizno določenih potezah in izziva toliko nepristranskega priznanja in zanimivih zaključkov, kakor malokatero periodiško književno podjetje ob koncu leta.

Nedavno je pisal neki slovenski kritik v daljši slovstvenozgodovinski razpravi o „Slovanu“ v tem smislu, kakor da je list za širše sloje, morebiti nekak „Buch für Alle“ ali „Dom i Svet“. Ako je mož s tem hotel reči „aktualen list, ki ga vsi naročniki v resnici tudi prečitajo“, potem je pogodil pravo... „Slovan“ je to, kar pravi sam: „Mesečnik za književnost, umetnost in prosveto“, a to v polni meri in bolj kot katerikoli drugi list; to je kazal že od nekaj in zlasti v minolem letu. Res je, da v njem pogrešamo (?) neprebavljivih jezikoslovnih razprav, pogrešamo znanstvenih sestavkov o stvarih, ki se v ničemer ne tikajo modernega življenja in kulturnih interesov sploh; a če jih „Slovan“ ne prinaša, je otvoril zato slovenski beletristiki med vsemi našimi

naj se debata o tem nujnem predlogu toliko časa prekine, dokler se ne povrne minister.

Predsednik: Če žele gospodje, da prisostvuje minister, ga dam poklicati. (Velik nemir.) Poslanec Klofač ima besedo in ga prosim, naj mi pove, če je končal.

Klofač: Da, jaz predlagam, da se razprava toliko časa prekine, dokler ne pride minister.

Predsednik: Tega predloga ne morem dati na glasovanje. (Veliki nemiri. Medklici.) Besedo ima poslanec Brzeznovsky! (Češki radikaleci silno ugovarjajo.)

Zbornični predsednik je storil najmanj veliko neprevidnost, ker je dal besedo drugemu poslancu, ne da bi vpošteval, kakšne so bile zadnje Klofačeve besede. Preden je dal besedo drugemu govorniku, je moral še enkrat vprašati Klofača, če želi govoriti naprej, ako ni hotel dati njegovega predloga na glasovanje. Tako sta imela zdaj dva poslanca besedo in sta tudi res cele pol ure govorila

dva govornika ob enem.

Da je to resnosti nujnega predloga zaradi krvavih dogodkov v Pragi le škodovalo, je umljivo. Med tem pride v dvorano minister, ki ga je zahteval Klofač. Govorita še vedno oba govornika. Češki poslanec Fresl zakliče vstopivšemu ministru: Habe die Ehre, Herr Minister! Poslušajte! (Velik vihar. Medklici.) Ko neha Klofač, mu češki radikaleci živahno pritrjujejo in kličejo: Izvrstno! Izvrstno! Konča pa tudi Klofačev sogovornik, ki se zahvali zbornici za posebno pozornost...

Nasledni govornik, Mladočeh Ryba obžaluje, da so se uganjale pri tako resni stvari take burke. Potem pa pripoveduje, kako se je godilo njemu samemu v Pragi ob času krvavih dogodkov. Ko je stal na postajališču cestne železnice, se zaleti vanj policaj, ki ga zgrabi za prsi in zarohni nad njim, da nima storiti več koraka. Šele ko se mu legitimira kot poslanec, ga izpusti policaj. Komaj pride ta nazaj v svoj kordon, pravi stražnikom: Kaj ima ta butelj na čelu napisano, da je poslanec? (Čujte! Čujte! pri Čehih.) Nemški svobodomislec Schreiner (Budjejevice) pravi, da so uganjali tudi Čehi imenovanega dne nasilstva in so dali s tem povod, da je posegla vmes policija in žandarmerija z orožjem. Ko so govorili še enkrat Baxa, Fresl in Klofač, je dal predsednik nujnost predloga na glasovanje. Ta pa je bila odklonjena.

Danes na sredo se je pričela seja ob poldvanajstih. Poslancev je bilo tako malo navzočih, da je bila zbornica jedva sklepčna.

Dogodki na Ogrskem.

Košutovci — odnehavajo!

Znano je, da se ima otvoriti prihodnji tork t. j. 19. decembra t. l. zopet ogrski državni zbor. Že več tednov krožijo tudi vesti, da se je namenila ogrska vlada odgoditi zasedanje to pot s tem, da razpusti zbornico in razpiše nove volitve, v katerih hoče poskusiti Fejervari svojo srečo s programom splošne in enake volilne pravice. Posvetovali so se torej že dolgo časa Košutovci, kaj hočejo storiti v takem slučaju. Krona jih je poslala že dvakrat do-

listi najširše polje, šteje v krogu svojih sotrudnikov najboljše slovenske pesnike in pisatelje in goji vrh tega aktualni esej, ki ga drugod že dalje časa z obžalovanjem pogrešamo. A o tem pozneje!

Med snovjo Slovana l. 1904-5 stopata v ospredje dva večja pripovedna spisa, romana „Plameni“ Iva Šorlija in „Nad prepadom“ Frana Govekarja.

Šorli je mnogoobetajoč talent in jaz ga prištevam med tiste redke naše pisatelje, ki se lahko ponašajo z ostrozačrtanim naziranjem in nekakim slovstvenim značajem. Kdor je bral le to ali ono iz njegovega peresa, ga pozna kot individualista čiste krvi; in v njegovo čast smem morda reči, da ima ta individualizem na sebi nekaj proročenega in domačega, kar ne diši po Nietzscheju in nas spominja, da spi tudi v slovenski grudi tista trda moč značaja, do katere se povzpenjajo njegovi junaki. Vrh tega je njegov jezik nenavadno plastičen in ves poln kipečega čustva; morda govori ravno srečni izid romana „Plameni“ za moje mnenje, ako trdim, da Šorli polaga v svoja dela mnogo svojega — ako ne življenja pa vsaj čustvovanja. In to je prav: največji umotvori so nastajali na ta način; to daje umetnosti dušo in lice. — Junak romana, dr. Karel Radan pride kot sodni pristav v trg na deželi, kjer je kopica Nemcev in ekskluzivna domača inteligenca ustvarila lastno ozračje,

mov in vsakokrat so protestirali proti temu, ali vsi njih ugovori so bili brezuspešni. Mnogo izmed njih se je torej prav resno ukvarjalo z mislijo, ne poslušati to pot kraljevega odloka, ampak kar naprej zborovati. To pa bi znalo postati nedoglednih posledic in bi dalo kroni povod za vojaško diktaturo nad Ogrsko ali pa za popolno sklopljenje z drugimi pokrajinami. Do tega spoznanja so prišli tudi voditelji Košutove opozicije, zato so znali pregovoriti koalicijo, da sprejme tudi razpust zbornice na znanje, pač pa vložiti tudi ob tej priliki energičen protest. S tem so odnehali Košutovci od svoje misli, zborovati na vsak način in kraljevega pisma sploh ne sprejeti na znanje.

Košutovci — za volilne reforme!

Zgodil se je še en čudež v ogrski krizi. Dve stranki v opoziciji: osemštiridesetletna in neodvisna stranka sta se izrekli za splošno in enako volilno pravico. Sam Košut je utemeljeval ta po obeh strankah sprejeti predlog, češ da se ni mogoče več upirati volilnim reformam. Vsled tega je nastala v opoziciji majhna kriza, ki jo skušajo sedaj še zakriti, vendar je občno mnenje, da postane ta razpor prav kmalu odločen za obstoj koalicije. Eno pa je gotovo: naj se razvije kriza kakor že, naj se že sporazume kralj z Ogrji ali ne, zahteva po splošni in enaki volilni pravici zavzema vedno večji obseg. Volilnih reform ni mogoče več izbrisati iz strankarskih programov.

Štrajk tiskarjev ponehal.

Ker so se listi koalicije zavezali, da ne psujejo in sumničijo več delavcev, so vstopili stavci zopet v delo. In res je opaziti, da so ubrali listi Košutovcev povsem drug ton napram delavskim slojem in njih organizacijam. Samo stavci lista „Pesti Hirlap“ štrajkajo zdaj.

Fejervarijevo stališče.

Ker hodi Fejervari neprenehoma na Dunaj k cesarju, izvajajo iz tega časopisi, da se mora zgoditi v kratkem nekaj posebnega. Mnogi domnevajo, da je Fejervarijevo stališče zelo omajano, zlasti pa se zdaj, ko je sprejela tudi neodvisna in 1848letna stranka splošno in enako volilno pravico v svoj program. Orožje, ki je vporabljata proti njemu te dve stranki, je prav njegova volilna reforma. Fejervari je hotel dati namreč volilno pravico samo takim, ki znajo pisati in brati. Ogrska pa ima analfabetov celih 47 odstotkov — torej bi ne dobili ti nobene volilne pravice, in magari, da so jo imeli do zdaj. Na tak način je mogoče, da se bo moral Fejervari res kmalu umakniti. Morda nam prinese že 19. december odgovor na vsa ta domnevanja.

Italjanska univerza v Trstu?

Italjanski poslanci so hoteli vročiti v poslanski zbornici dvoje nujnih predlogov zaradi laške univerze v Roveredu in Trstu. V zadnjem hipu pa so jih odmaknili, ker so zvedeli od Gauča, da je vlada svojo predlogo zaradi italjanskega vseučilišča v Roveredu za vedno pokopala in se ukvarja kar najresneje z novimi pogajanjmi zaradi laške univerze v Trstu. Gauč pa je tudi povedal, da se je odločila vlada proučiti predlog italjanskih poslancev, ki zahteva, da naj ima diploma, pridobljena na vseučiliščih v Italiji, pravomočno veljavo tudi v Avstriji.

čegar vpliv se je raztegnil kasneje na javno življenje, tako da je vsled njega polagoma zaspalo vse narodno delovanje. Torej eden izmed večine naših trgov v bližini jezikovne meje! Dr. Radan je priprostega rodu in naravno teži sedaj — že tu vidimo v njem individualista — v prvi vrsti za tem, da si napravi življenje čim gladkejše in prijetnejše. Zato se ne oklene značajne in narodne učiteljice Milke, zrele ženske, polne kipečih sil, dasiravno jo ljubi od prvega trenotka, temveč se zaroči s skromno Adelo, hčerjo nemškega trgovca Schlegla, ki bode imela denar... Pridejo pa volitve, narodnjak dr. Slemen kandiduje za županstvo — in je kasneje res izvoljen. Ker napne stranka ekskluzivnih in tujcev vse sile, da vzdrži svojega kandidata, a se v Radanu vzbudi narodna zavest in vest ter noče iti na volišče, pride med njim in Schleglom do razpora. Za lastno srečo žrtvuje Adelo in se vrne k Milki, ki ve, da ga edina more osrečiti; a dr. Slemen ga odloči — Radan je vsled tistega dogodka izstopil iz sodne službe — za svojega naslednika in z očetovsko ljubeznijo poskrbi za prihodnost mlade dvojice. — Nekaj vzgojevalnega je v tem Šorlijevem romanu, zdravo čtivo bode za nas Slovence, ki nimamo hujšega sovražnika od lastne popustljivosti in sistematiško negovane lažipravičnosti. Naj bi nam podal simpatični g. pisatelj še mnogo takšnih tipov!

Zahtevi Italjanov po svoji univerzi v Trstu se je postavil bivši ministrski predsednik Körber kar najodločneje nasproti, ali kakor kaže zdaj ves položaj, se je pričela vlada prav resno baviti s tem vprašanjem. Pripoznala je Italjanom popolno pravico do lastnega vseučilišča, in kam naj jim ga da, če se je odpovedala Roveredu? Edino mesto ji preostane zdaj Trst!

V spominu bo, da je še pred nedolгим tudi hrvatski poslanec dr. Tresić dejal v dalmatinskem deželnem zboru, da imajo Italjani popolno pravico zahtevati svoje vseučilišče v Trstu! (Trst ima približno 140.000 Italjanov, 35.000 Slovencev in 8000 Nemcev.)

Kaj porečejo torej v očigled tem dogodkom slovenski politiki? Ali jih navdaja pri slovenskem vseučiliščnem vprašanju lokalni patriotizem, ali pa korist svojega naroda?

Zahteva Italjanov po svoji univerzi (v začetku najprej pravno fakulteto) v Trstu je prišla zdaj že v tak štadij, da ne moremo več dvomiti, ali se jim ugoditi ali ne. Skoro gotovo je, da jim vlada tudi res dovoli vseučilišče tja, kjer ga zahtevajo. Kdo ji more braniti? Slovenci?

Zahteva po laškem vseučilišču v Trstu je nekako taka, kakor zahteva po volilni reformi: marsikom je neljuba, ali uspešno upirati se ji ne da. Da bi se pa mogli upreti z nasilstvi vladnemu načrtu o laški univerzi v Trstu — zato nas je premalo, razkosani smo in neoboroženi.

Revolucija na Ruskem.

Popolna anarhija.

Rusija je danes na vrhuncu notranjih nemirov. Vitejevo stališče je popolnoma omajano, on sam omahuje: ali naj vpelje nad deželo vojaško diktaturo, ali pa poskusi vplivati z mirno besedo. Skoro gotovo pa je, da ne pomaga ne eno ne drugo. Posledica današnjih nemirnih dogodkov more biti samo odprta revolucija. Ta bi sama ob sebi Rusiji veliko manj škodovala, kakor pa ti večno se ponavljajoči punkti, tako da človek niti za hip ne ve, pri čem da je. Res je, če izbruhne odprta revolucija, da se pretoči mnogo človeške krvi — ali pri vseh velikih zgodovinskih dogodkih je tekla kri. Odprta revolucija pa bi imela eno dobro posledico: dvignili bi se v njenem boju na površje talenti, spoznale in razvile bi se velike organizatorične moči, v teh neprestanih malih pobojih pa niti tega ne bo. V odprti revoluciji bi se naenkrat zaznali možje, ki so zmožni voditi svoj narod do svobode — v teh praskah in borbah pa teče kri brez vsakega haska. Pripoznati pa moramo, da je sedanje delovanje revolucionarnih duhov v Rusiji ne le zelo nepremišljeno, ampak tudi res vsaki dobri stvari škoduje. Dosegli so po Viteju izdelani manifest in morali bi mirovati zdaj toliko časa, dokler bi ne videli, kakšen uspeh ima duma. Med tem so se lahko pripravljali in organizirali za odprt boj, tako pa le krhajo in drobe svoje moči. Z mirnim in razsodnim delovanjem bi mogli razvneti splošno revolucijo, v katero bi potegnili ne le delavstvo, ampak tudi kmete in inteligenco. Tako pa so spravili Viteja, ki je imel vsaj res dober namen (česar o nobenem drugem carjevem zaupniku ne moremo trditi) tako

Na prostranejši podlagi se giblje Govékarjev socijalni roman „Nad prepodom“. Res je g. pisatelj že izdavnica znan kot odlični zastopnik slovenskega romana, toda to njegovo delo je i po tehniški dovršenosti i po ideji nekaj posebnega, česar še nismo doživeli. V tem romanu je pokazal avtor vse svoje zmožnosti in z neizprosno roko strgal krinko raz obraz propalosti in hinavstva izžemalcev in slepitelj naroda, da spiše plameneč protest proti početju „voditelj“ in „pravakov“. Pač ga ni čitatelja, ki bi v dr. Kolariču ne spoznaval žive slike tega in onega slovenskega politika, „opore narodove“ i. t. d., ki ga je videl hoditi po ulici s svečanodostojnim licem, slišal ga govoriti ognjevite napitnice in domoljubne govore, dočim mu je vse to le sredstvo, umazan pripomoček, da si polni nenasitne župe, redi svoje leno telo in se laska svoji ošabnosti s športom političnega harambaše, podedovanim od očeta do sina. Pisatelj nas opozarja, kako vsaka neiskrenost v našem življenju in tako tudi ta rodi tisto strašno demoralizacijo, za katero nimamo oči, dasiravno Olga dr. Kolaričeva ni edina odlična dama, ki zakrija sramoto prešestnice s krinko skrbne matere in ljubeče soproge... Kakor mogočna propoved, mestoma se povzdiguje do pesniškega zanosa, se čita ta roman in ne smelo bi biti Slovenca, ki ga ni prečital. „Nad prepodom“ utegne postati — v očigled

daleč, da nima nikogar, na katerega bi se lahko opiral. Vite je osamljen, za seboj nima niti revolucionarjev niti meščanstva, in da ga privede to samo do padca, je očitno. Kajti tudi če bi poskusil z vojaško diktaturo, je njegov uspeh popolnoma negotov. Vedno se ponavljajoči punkti v armadi mu lahko izdatno dokazujejo, da nima carska moč več vojske na svoji strani in kaj se pravi proglasiti diktaturo in se opirati na vojaštvo, ki je razen kozaških čet samo zelo revolucionarnega duha, more uvideti tudi Vite. Taka diktatura pokoplje tistega, ki jo je vstvaril.

Občna zmedenost med revolucionarji.

Zle posledice te razkropljene revolucije morajo občutiti tudi puntarji sami. Na ta način si tudi vlada najlažje pomaga iz velike zadrege, in da ne zamuja ugodnih trenutkov, o tem nas potrjujejo vesti, ki prihajajo iz Rusije. Vlada je zaprla že nebroj delavskih voditeljev, razpustila je mnogo organizacij, med temi tudi „Zvezo vseh zvez“. Vsega tega ne bi mogla storiti, da so organizirali revolucionarji splošno vstajo. Iz služb je odpustila mnogo poštnih in brzojavnih uradnikov, med temi celo nekatere najvišje. Vse to je napravilo ostale zelo poparjene, tako da se vračajo poštni in brzojavni uslužbenci, če tudi polagoma, a vendar drug za drugim na svoja mesta. Vlada je aretirala v Peterburgu tudi predsednika delavskih strokovnih društev, znanega Hrustalóva. Mnogim revolucionarjem je to sicer zelo povšeči, ker so dobili s tem dobra agitacijska sredstva, vendar je zelo dvomljivo, kaj more doseči neorganizirano, svojih voditeljev oropano delavstvo. Novejša poročila zatrjujejo, da so sklenili stavei opustiti delo, dokler niso zaprti delavski voditelji zopet prosti.

Hranilne vloge.

Revolucionarji zelo propagirajo med ljudstvom, naj dvigne sleherni svoje vloge iz hranilnic, češ da je finančni položaj države tak, da je pričakovati v kratkem splošne krize. Tudi če so te trditve morda pretirane, vendar je ljudstvo zelo v strahu in jemlje denar iz hranilnic. Vlada pomirja sicer javno mnenje s tem, da skuša dokazati, da je v najugodnejšem denarnem položaju, ali revolucionarji imajo vzlic temu mnogo uspehov.

Razburjenost narašča.

Vlada že poskuša polagoma z diktaturo. Sicer še ni uradno proglašena, vendar kaže mnogo njenih zadnjih ukrepov, da se je pričela že prav resno baviti s tem ukrepom. Tudi Vite naj je že prepričan, da ni mogoče postati drugače vladar dogodkov. Kot protiutež temu prizadevanju pa so pripravili revolucionarji razne „bojne organizacije“ za — atentate. Če ne odneha vlada, je prav gotovo, da čujemo v najkrajšem o novih krvavih dogodkih.

Srbija.

(Posojilo.) Vsa srbska javnost se peča z novim posojilom, ki ga hoče najeti vlada. Večina pa je proti posojilu in zelo malo upanja je, da bi prodrla vlada s svojim predlogom, posebno še, ker nima v narodni skupščini potrebne večine. Do zdaj je imela vlada en glas večine, a odkar je umrl belgradski poslanec Banković, je izgubila i tega. Tako ne leži več usoda novega posojila v rokah vladi naklonjenih poslancev dosedanje večine samostojnih radikalcev,

bogatega gradiva — eden izmed najširše zasnovanih romanov naše literature, ker še ni zaključen, temveč se nadaljuje v IV. letniku...

Tudi Ivan Cankar je obdaroval svoje številne ljubitelje z večimi črticami, polnimi tiste njegovim delom lastne poezije in satirskega usmeva, s katerim se ustavlja zdaj tu, zdaj tam pred svetiščem družabnega dostojanstva in kaže tu razpoko v steni, tam pogo na tleh in ondi razparan šiv...

Zofka Jelovškova je prispevala noveleto Mara in njen sin Kajn, polno tiste strastne poezije, ki preveva njena dela, izražane mestoma z naravnost klasično plastiko jezika.

Prekratek je čas in premajhen prostor, da bi mogel naštetii vse po vrsti, kar je lepega v III. knjigi „Slovana“; opozarjam le na bogato žetev slovenske poezije, ki jo navaja kazalo in med katero nahajamo najboljša imena poleg mlajših moči.

Govoril sem že o Slovanovem eseju. Samo po sebi se ume, da bi morala ta stroka proze uživati pri nas Slovenceh posebno skrb in zaščito, ker nadomešča — vsaj deloma — obširno podrobnost, kakršnega si sedaj še ne moremo privoščiti in nosi zanimanje za kulturna vprašanja na vse strani ter izobrazuje tudi takšne bralce, ki debelih knjig ne jemljejo v roko. Načelo bi moralo biti, da se posvečajo perijo-

ampak je odvisna od opozicije, ki jo tvorijo zmerni radikali, narodnjaki, liberalci, naprednjaki, socialisti in poslanec kmetske stranke (55 + 14 + 3 + 4 + 2 + 1). Če izostane opozicija od glasovanja, pa ni skupščina sklepčna. Toda dasi je priglasila opozicija že mnogo govornikov, ki hočejo nastopiti proti posojilu, vendar še ni gotovo, bo li nastop opozicije v tem vprašanju složen ali ne.

(Dogodek ob bosansko-srbski meji.) Avstrijski vojaki so prestopili na enem mestu srbsko mejo in posekali na srbski strani del gozda, ki jim je zakrival razgled iz stražarne v Srbijo. Srbska vlada je zahtevala za posekano drevje 3000 frankov odškodnine, bosanska vlada pa je poslala na lice mesta svojo komisijo, ki je ocenila škodo na 200 frankov. Na vsak način pa bo morala plačati Avstrija svojo provokacijo ob srbski meji po srbskem računu, kajti Srbija pristoji odločno na ocenitvi škode po svoji srbski komisiji.

(Jugoslovanski časnikarji.) Iz Belgrada javljajo, da se nameravajo sniti te dni po trije slovenski, hrvatski, srbski in bolgarski časnikarji, ki hočejo izdati na jugoslovanske žurnaliste poziv, odrediti čas in dnevni red bodočemu časnikarskemu kongresu Jugoslovanov.

Črna gora.

(Spopad na meji.) Na črnogorsko-turški meji so se sprijeli prošli teden črnogorski pastirji in turški vojaki. Turki so pričeli streljati na pastirje, nakar so se vrgli ti na nje in ubili dva moža. Mešana komisija je poslana na lice mesta, da poravna spor in poišče krivce.

Vatikan.

(Pij X. in Francija.) Papež Pij X. je imel pretekli pondeljek v konsistoriju na svoje kardinale daljši nagovor, v katerem se je z veseljem in radostjo spominjal, kako napreduje katoliška vera po vseh novo pridobljenih deželah, ali zato se je ozreti s tem večjo žalostjo in strahom proti najstarejši pripadnici katoliški cerkvi, proti Franciji. Povedal je, da hoče poklicati ob priliki škofe in kardinale na sestanek, v katerem naj se razpravlja o zakonih, ki jih je sprejela francoska vlada in ki jih zdaj tudi tako vestno izpolnjuje. Dotlej pa se je treba spominjati v molitvi Francozov, da se poboljšajo.

Francija.

(Vojaške zadeve.) V zadnjem času imajo v Franciji vedno dovolj opravila zaradi gibanja proti militarizmu. Po mnogih mestih so nalepili na ogle hiš oklice, v katerih pozivljejo na odpor proti vojaštvu. Zdaj je prišel mornarični prefekt iz obrežnega mesta Toulon v Pariz, kjer je podal mornaričnemu ministru poročilo o neki tajni „družbi antipatriotov“, ki naj je imela namen sramotiti in grditi militarizem, predati častnike javnemu zaničevanju in uničiti idejo na domovino. V tej zvezi je po njegovem poročilu tudi mnogo delavcev iz arzenalov mornarice in da so bili prav voditelji te družbe ponajveč delavci iz arzenalov.

(Zavarovanje v starosti.) Kamera je sprejela prvo točko vladnega zakona o zavarovanju delavcev. Pravico do rente ima vsak nad 60 let star delavec. Za je glasovalo 542 poslancev, proti samo 14.

dične publikacije, ki najširje krožijo med narodom, v prvi vrsti — poleg beletristike — aktualnemu znanstvu in modernim vprašanjem.

„Slovan“ je storil to z vrsto krasnih sestavkov o umetnosti Jugoslovanov, o moskovski moderni, Tolstem, slovanskih epopejah i. t. d. Priporočamo to našim znanstvenikom v posnemo; naj pišejo vedno več takega čtiva, ki ima za naše izobraženstvo v resnici pomen in nahaja resnično zanimanje, ne pa suhoparnih razprav, ki pričajo sicer o njihovem temeljitem znanju, a ne zanimajo nestrokovnjakov in zato — vsaj v listih — nimajo pomena.

Nič dekadentstva in nič jokavega feminizma ni v letošnjem „Slovanu“; povsod kliče nove misli, trkajo na vrata sveže sile in polje nova moč v znamenju srečnega prepoda našega duševnega in javnega življenja. Opremljen z nenavadno množico izbranih slik, med katerimi so v prvi vrsti zastopani slovanski umetniki, tvori „Slovana“ l. 1904/5 krasno knjigo, pričajočo o požrtvovalnosti založnika in neumornem delu uredništva in sotrudnikov, ki zasluži poleg svojih uspehov tudi čimdalje večjega števila naročnikov in zasluži, da bi prav kmalu ne bilo izobraženega Slovenca, ki ni „Slovanov“ naročnik!

Bolgarija.

(Proračun v sobranju.) Knezova vlada je predložila v sobranju proračun za l. 1906, katerega dohodki in stroški so približno enaki. Znašajo namreč blizu 120 milijonov frankov, torej nad pet milijonov več kakor lani. Vendar so vojni izdatki proračunjeni malodane na isto svoto, kakor v lanskem letu.

(Križa v ministrstvu.) Knez Ferdinand (iz nemške rodovine Koburgov, rojen l. 1861, postavljen knezom Bolgarije l. 1887) je danes največja nesreča male države, ki se je zlasti v zadnjih letih v industriji zelo okrepila. Podpisal je pred nedavnim sklep vladne večine v sobranju za sezidanje železnice Trnovo-Trevna-Borušica, ali ta proga govori nele proti javnemu, ampak tudi proti vsakemu tehničnemu znanju. Zaman je bil ves trud ministra za javne zgradbe, prepričati kneza in ostale ministre o absurdnosti te železnice — knez je načrt vseeno podpisal. Nato je odstopil gradbeni minister in navaja v demokratskem organu „Prapor“ vzrok svoje demisije. Zdaj je javnost še bolj prepričana o nesmiselnosti sankcioniranega načrta. Narod se zbira na velikih mitingih (shodih), kjer protestira proti današnji knežji vladi v Bolgariji, ki se briga sicer za vso drugo Evropo, samo za domačo deželo ne.

Makedonija.

(Nova organizacija!) Vse različne stranke upornih bolgarskih čet v Makedoniji, ki so se le preade tudi medsebojno preganjale, so se združile zdaj v eno skupino „Notranjo organizacijo“. Vse posamezne frakcije (Sarafova, Černepejeva itd.) so se navdušeno izrekle, da je dosega skupnega cilja t. j. samostojnosti Makedonije le tedaj mogoča, če se združijo pod eno zastavo. Pozvali so bolgarskemu knezu udanega vodjo ene čete, Cončeva, naj se jim ali pridruži ali parazpusti svojo organizacijo. Storil je slednje. (Cončev je bil navaden knezov homoregius, kajti Ferdinand bi se rad polastil tudi Makedonije!) „Notranja organizacija“ je izdelala svoj poseben red, med njo in zunanjim svetom posreduje „prekmejno upraviteljstvo“. — Kako se hočejo obnašati združene frakcije napram srbskim in grškim vstašem, sicer še ni gotovo, vendar je zelo verjetno, da se složijo — po svojem kakor po javnem mnenju v Srbiji in Bolgariji — s Srbi, in da bo skupno delo z Grki nemogoče, kajti ti so že večkrat odklonili take ponudbe. Grki so namreč precej prevzetni in ponosni na svoje pradede in smatrajo sebe kulturno višjim bitjem, kakor sta Bolgar ali Srb. Resnici na ljubav pa bodi povedano, da je malokdo izmed evropskih narodov tako krvavo omike potreben kakor ravno tisti Grki, ki vidijo še danes v očeh vsakega Slovana — barbara. Grki hočejo igrati ob vsaki priliki v Makedoniji vodilno ulogo, sanjaje pri tem na veliko bizantinsko cesarstvo pod grškim protektoratom. Zelo lahko je torej mogoče, da napove nova organizacija tudi boj — Grkom, ker ne smatrajo ti makedonskega vprašanja kot pitanje vsakega v Makedoniji živečega tlačenega naroda, ampak kot zgolj — grško vprašanje.

Nemčija.

(Državni zbor.) V nemškem državnem zboru razpravljajo o proračunu. Bebelnu, ki je govoril proti povišanju novih izdatkov za bojno ladjevje, je odgovarjal po preteku dveh dni sam državni kancelar Bülow.

(Dve obsodbi.) Kolonialni ravnatelj Stübel je tožil urednika „Vorwärtsa“ in „Berl. Tagblatta“ zaradi razžaljenja časti. Prvi je bil obsojen na 1000, drugi na 1500 mark denarne kazni.

Anglija.

(23 ministrov!) Novi kabinet je že sestavljen. Z ministrskim predsednikom vred ima ravno 20 članov. Minister zunanjih zadev je Edvard Grey. (Poleg tega so imenovani še trije ministri, ki pa so samostojni in ne štejejo v kabinet.)

Turčija.

(Demonstracije mednarodnega brodogovja.) Turčija je odnehala v vsakem oziru zaradi zahteve velesil po vpeljavi finančne kontrole nad Makedonijo. Izpremembe, ki si jih je izprosila, so povsem formalnega pomena.

Amerika.

(Panamski kanal.) Zbornica reprezentantov v Vošingtonu je dovolila nujni kredit v znesku 11 milijonov dolarjev za delo pri Panamskem kanalu. (Panamski prekop deli Severno in Južno Ameriko v dva dela. Ogromno delo pa je izkoristilo že toliko podjetnikov v svoje svrhe, da so prišla sleparstva pri zgradbi Panamskega kanala že kar v pregovor.)

Štajersko.

Naše časopisje.

Ponovno sem že pisal, kako je pri nas politično delovanje zanemarjeno. Na Štajerskem nas živi skoro toliko Slovencev kakor v sosednji Kranjski, ali vendar, kakšne so razmere pri nas! Mislim sem sicer, da bi trebalo med nami vsaj enega moža, ki bi se mogel in hotel postaviti v bran temu, kar se počne pri nas, ali uvidel sem, da bi se dvignil proti posamezniku tak komplot, da bi ga faktično ubili. Vsekakor pa bi bil tudi nastop posameznika zelo poučen in zanimiv, kajti razkril bi vsaj nekaj tiste „štajerske politike“, ki se ji nekateri kar ne morejo dovolj načuditi. Jaz sam pa opazujem s strahom, kako nazadujemo v senci naše politike.

Ali namenil sem se govoriti danes o močnejši sili, kakor so vsi politiki, o največjem in najmočnejšem orožju, ki ga premore kak narod: o našem časopisju.

220.000 Slovencev na Primorskem ima en svoj dnevnik, 470.000 Slovencev na Kranjskem ima dvoje dnevnikov — 411.000 Slovencev pri nas na Štajerskem pa štejemo med svoj največji in najboljši list „Domovino“, ki izhaja komaj po dvakrat na teden!

Resnici na ljubav rad pripoznam, da je „Domovina“ pod novim uredništvom mnogo boljša, kakor je bila prej, da, zgodilo se je celo eno čudo: Vekoslav Spindler se je upal pokazati celo na hibe v svojem taboru. Ali so ga razumeli naši štajerski voditelji in so si iz tega kaj storili, o tem nas utegne prepričati najbližja bodočnost. Prav v zadnji „Domovini“ čitam bridko ironijo na naše narodno vodstvo. Tam piše nekdo o boju Čehov za Budjevice, o velikem uspehu naših severnih bratov in pristavlja: To je delo narodne samozavednosti, proti kateremu je naše „delo“ malenkostno! Kdaj pridemo do spoznanja?

In malo više primerja Budjevice s Celjem in pravi: kakor mi za Celje, tako se bore Čehi za Budjevice, a seveda z dosta silnejšo energijo in z boljšim razumom, kakor naše narodno vodstvo.

List, ki kritikuje tako odkritosrečno napake v svojem vodstvu, kaže na resnost in iskrenost svojega urednika, ali vendar mora vsakdo pripoznati, da je „Domovina“ na vsak način premajhna za naše ogromno število, in kar je glavno: v mnogem premalenkostna. Čuda ni, če upliva ves malenkostni milieu naših štajerskih politikov tudi na njih list, ali če se je pokazala že enkrat tako dobra volja, naj se gre zdaj še naprej.

Vsak list je mogoče povečati s tem, da se ga ali po večkrat na teden tiska, ali pa se pridobe zanj novi naročniki. V obeh slučajih raste moč lista in tistih, ki stoje okrog njega. Vprašanje torej nastane, katero pot nam bi bilo voliti; vsakdo pa bo rad pripoznal, da je najbolje, ako nam je zaznamovati napredek na obeh potih...

Toda ne gre samo za povečanje množine, kvantitete našega časopisja, predvsem torej „Domovine“ (drugi malodane ne prihajajo v poštev), misliti je treba tudi na poboljšanje njih notranje vrednosti, njih kakovosti.

Vsak slovenski časopis, ki ne služi zgolj krajevnim ali stanovskim potrebam, se mora pečati istočasno z vsemi Slovenci t. j. poročati svojim čitateljem pri nas na Štajerskem prav z isto vnemo in ljubeznijo kakor se dela proti nemškemu šovinizmu tudi o tem, kako napredujejo in delajo drugi Slovenci po Kranjskem, Koroškem in Primorskem. Naše štajerske Slovence je treba vendar seznaniti, kaj počno njih rojaki onkraj Save, kaj se godi ob našem morju itd.

Le na tak način izpolnjuje naše časopisje nalogo političnega vzgajanja slovenskega naroda.

Če pa namerava ostati „Domovina“ zgolj lokalnega pomena, potem hoče s tem pokazati, da daje radevolje prostor še drugemu časopisu, katerega bi bilo nam kakor vsem Slovincem potreba; lista, ki bi se dvigal v vsakem oziru nad malenkost, ki bi nas vzgajal k eni misli in ki bi ga po vsej pravici smeli imenovati res slovenski časopis.

Tak list bi bil slovenskemu narodu šele to, čemur se je Vite, zapustivši Ameriko, tako čudil, rekoč: „Nikdar ne bi mislil, da je časopisje tako neizmerna sila!“

„Akademija“ v Slovenski Bistrici. Odbor slovenje-bistriške Čitalnice prirejal bode v smislu storjenega sklepa v zimskem času zabavne večere s poučnimi predavanji. S tem bode ustrezno splošni, že opetovano od raznih strani izraženi želji. Zanimanje za ta predavanja je veliko in je priglašeni že sedaj pet govornikov. Prvo predavanje se vrši

prihodnjo nedeljo dne 17. t. m. Govoril bode g. dr. J. Vošnjak o „narodnih razmerah v Slovenski Bistrici pred 40. leti“. Gospod govornik si je izbral hvaležen tema, ki bo privabil gotovo mnogo občinstva ne le iz mesta, marveč tudi iz okolice; razkril nam bode del naše, veliki večini prebivalstva popolnoma neznane domače zgodovine. Govornikova izkušnost in njegova spretnost v pripovedovanju jamči za prijeten večer. Za zabavo bodo skrbeli tudi „poljčanski tamburaši“ in „pohorški šramlerji“. Začetek predavanja točno ob 7. uri zvečer. K mnogobrojni udeležbi vabi čitalnični odbor.

Doma in drugod.

Slovensko profesorsko društvo. Že dve leti je menda, odkar so napravljena pravila za to društvo, vsa zadeva je bila na letošnjem shodu akademikov v Trstu in po „Našem Listu“ že urgirana, ali slovenski profesorji se ne zmenijo za svojo stanovsko organizacijo. To vendar ni prav! Ravno slovenski profesor rabi močno stanovsko zvezo, kajti le ta ga more uspešno braniti pred krivicami, ki jih prizadeva c. kr. vlada slovenskim profesorjem. S slovenskimi državnimi uradniki je res križ: če jim hoče pomagati drug (Winkler), nočejo; da bi se pa vzdignili sami na noge, tega pa tudi ne. Naša iskrena želja bi bila, da stopi slovensko profesorsko društvo čimprej v življenje! Važen delokrog bi imelo novo društvo tudi v izdaji slovenskih učnih knjig za srednje šole.

Na ljubljanski realki so kaj čudne razmere. Tekom zadnjega časa so spravili na ta zavod toliko profesorjev Vsenemcev, da je postal ta šolski zavod prava trdnjava nemških šovinistov v Ljubljani. Ali ni sploh sramota, da je dobilo 6% Nemcev na Kranjskem svoj zavod, 94% Slovencev pa je v Ljubljani brez svoje realke? Poleg tega so slovenski profesorji na tej realki brez vsakega poguma, celo v zasebnem pogovoru — torej izven šolskega pouka — se boje ali pa nočejo govoriti slovenski s svojimi slovenskimi učenci. Če nam slovenski profesorski kolegij na ljubljanski realki ne verjame, smo mu pripravljene vsak hip postreči z dokazi. Ali ni to žalostno? Mladi nadebudni fantje, pa morajo videti celo na svojih učiteljih-vzgojiteljih, da ne spoštujejo svojega materinskega jezika. Ko se je pritožil neki učenec ob priliki obhajanja petdesetletnice ljubljanske realke pri tedaj najstarejšem slovenskem profesorju, da hoče ravnateljstvo dopustiti samo nemški nagovor po nekem nemškem učencu zbranim gostom (med katerimi je bilo tudi mnogo Slovencev, tako n. pr. Lenarčič z Vrhnike itd.) in prosil, naj izposluje pri svojih tovariših-profesorjih tudi slovenski nagovor, mu je odgovoril ta profesor: „Molčimo in potrpiamo!“ Nam res ni na tem ležeče, da bi razkrili še več takih žalostnih slik iz ljubljanske realke, brezobzirni pa bomo, če se tako početje ponavlja. Če ne narodni čut, vsaj čast in vest naj predpisuje vsakemu, kaj je prav in kaj ne.

Člani volilne komisije za dopolnilne volitve v trgovsko in obrtno zbornico namesto članov, ki koncem leta 1905 izstopijo, so sledeči gg.: Ivan Baumgartner in Fran Kollmann v Ljubljani, Josip Lenarčič na Vrhniki, Josip Lončar, Ivan Mejač, I. Schrey in Josip Vidmar v Ljubljani. Za predsednika volilne komisije je imenovan deželni vladni svetnik g. Gustav Kulavics, zapisnikar bo gosp. dr. Viktor Murnik.

Iz Novega mesta. (Dopis.)

Ljudska knjižnica v Kandiji se snuje. Društvo ima biti zasnovano na novodobni demokratiški podlagi in stati izven političnih strank. Rodoljubi cele Kranjske, zlasti pa Dolenjske, delajte na to, da se ta vznesena ideja čim preje realizira! Vsak daj vsaj eno dobro, poučljivo ali zabavno knjigo, in glavni temelj knjižnice je postavljen. Kar še manjka ti stavbi, dozidali bomo sami s svojimi skromnimi močmi. Vabimo torej vse prijatelje od blizu in daleč na prijateljski sestanek v soboto dne 16. t. m. v gostilni „pri Lipi“ (gospe A. Pintar) v Kandiji, začetek ob 8. uri zvečer, kjer naj bi se v poljudnih, prijateljskih razgovorih to vprašanje vsaj tako daleč rešilo, da se zasnove stalni osnovalni odbor, katerega naloga bi bila, prevzeti vso akcijo za ustanovitev društva. Želeti je ta večer prav obilne udeležbe, ker se bo ob tej priliki razgovarjalo tudi

o božičnici v Kandiji, katero nameravajo prirediti rodoljubi iz Kandije in Novega mesta na dan sv. Štefana v salonu gosp. Windischerja. Glavni namen te prireditve je obdarovanje ubogih otrok in sirot. Podpisani apeliram na rodoljubna srca in prosim, da vsak po svoji moči pomore v dosego našega ljudomilega namena. Dobro došel je vsak najmanjši dar

bodisi v denarju, ali obleki, ali nakitju za božično drevesce. Za vsak dar pristržno hvalo že naprej izreka v imenu veselice odbora podpisani. Podrobnije o tem v prihodnji božični izdaji „Našega Lista“. Za veselice odbor: Franjo Pirc.

Poljudno predavanje v Kandiji se vrši v nedeljo dne 17. t. m. v salonu gosp. Windischerja. Začetek ob 7. uri zvečer. Predava gosp. Franjo Pirc o zanimivem „viharju na Kvarneru l. 1903 in o avstrijski Rivijeri“. Ako bo dovolj občinstva, se predavanje raztegne tudi na opis „viharji na Triglavu“. Isto velja tudi za večer prijateljskega sestanka „pri Lipi“ v soboto večer, kjer se eventualno tudi predava „Miklavžev večer na Storzihu“. Vstop vsakemu prost.

Družba sv. Cirila in Metoda v Ljubljani je imela dne 6. decembra 1905 svojo 166. vodstveno sejo v družbinih prostorih „Narodnega doma“. Začetek ob 3. uri popoldne. — Navzočni: Tomo Zupan (prvomestnik), Luka Svetec (podpredsednik), Dr. Ivan Svetina, Ivan Šubic in Anton Žlogar (tajnik). Izmed nadzornišva je bil navzoč Anton Svetek. Svojo odsotnost sta opravičila blagajnik dr. Ivan Milan Hribar in odbornik dr. Pavel Turner. — Po običajnem prvomestnikovem pozdravu se je razpravljalo o prevzetju neke šole na Koroškem, kakor tudi o nameravani šentjakovski šoli v Rožu na Koroškem. Potem se je sprejel načrt določil o preskrbninskih užitkih družbinih posvetnih učiteljev, učiteljic ter otroških vrtnaric. Tudi se je sklenilo v jedni prihodnjih sej regulirati dejalnostne prejemke otroških vrtnaric, nakar se določi dan, s katerim stopi statut o preskrbninskem zakladu v veljavo. Potem, ko so se obvestili udje vodstvenega odbora o dopisih, došlih od zadnje seje do danes, zaključil je ob 6 tih prvomestnik sejo. Vodstvo družbe sv. Cirila in Metoda. V Ljubljani, dne 14. decembra 1905.

Sprejmeta se

en spreten ključavničarski pomočnik in en učenec

pri ključavničarskem mojstru in trgovcu z železino v Kamniku.

Natančneje se izve v upravnistvu „Našega Lista“.

Češko posteljno perje po nizki ceni!

5 kilo: novo naskubljeno K 9'60, boljše vrste K 12'—, belo puhasto naskubljeno K 18'—, K 24'—, snežnobelo puhasto naskubljeno K 30'—, K 36'—. Razpošilja se franco po povzetju. Zamenja se ali vzame nazaj proti povrnjeni poštnini.

Benedikt Sachsel, Lobes 369. Pošta Pizen, Češko.

Najbolje za zobe.

Ferd. Lev. Tuma:

„V znamenju življenja“

Cena K 1'50, po pošti K 1'60. — Naroča se pri L. Schwentnerju v Ljubljani in v tiskarni A. Slatnar v Kamniku.

Šunka s kožo, kilo po 1 gld., brez kosti po gld. 1'10, plečeta brez kosti po 90 kr., slanina in suho meso po 80 kr., prešičevi in goveji jeziki po 1 gld., glavina brez kosti po 50 kr.

Salame dunajske po 80 kr., à la krakovske, fine po 1 gld., iz šunke zelo priljubljene po gld. 1'20, à la ogrske, trde po gld. 1'50, ogrske fine po gld. 1'80, kilo. — **Velike klobase** ena 20 kr.

Slivovka, brinovce pristen, liter od 70 kr. do gld. 1'20., **brinov cvet** liter gld. 1'50. To priznано dobro blago pošilja po povzetju od 5 kil naprej prekajevalec in razpošiljalec živil

Janko Ev. Sirc v Kranju.

Lekarnarja A. THIERRY-ja

BALZA pristen le s trgovskosodno registr. zeleno varstveno znamko z nuno.

Najstarejše domače sredstvo zoper prsne in pljučne bolezni, kašelj, izmečke, želodčni krč, vomanjanje teka, pehanje iz želodca, zoper zgago, napenjanje, telesno zaprtje, influenco, zarane, zobne bolečine itd. Poštnine prosto do vsake poštne postaje z zabojčkom: 12 malih ali 6 velikih steklenic 5 kron, 60 malih ali 30 velikih 15 kron.

Edino pristno **centifolijsko mazilo** (iz vrtnice „rose centifolia“).

To mazilo izvrstno deluje zoper vnetje. Pri vseh, še tako zastarelih bolečinah, poškodbah, ranah ima gotov uspeh, ali pa olajša bolečine. S poštnino, poštino spremnico in z zavojem vred veljata 2 lončka K 3'60. Pristno le iz lekarn „pri angelju varhu“ A. Thierry-ja v Pregradi pri Rogatcu, kamor je pošiljati naročila.

Popolno prepričanje o nenadomestljivosti teh sredstev dokazujejo Vam zvezki z več tisoč zahvalnimi pismi, ki se pridenajo vsaki pošiljati balzama zastoj ali pa se na željo posebej dopošljejo.

Pozor! Čitaj!
Bolnemu zdravje!

Pakraške kapljice in slavonska zel

to sta danes dve najpriljubljenejši ljudski zdravili med narodom, ker ta dva leka delujeta gotovo in z najboljšim uspehom ter sta si odprla pot na vse strani sveta.

Pakraške kapljice delujejo izvrstno pri vseh želodčnih in črevesnih boleznih ter odstranjujejo krče, bolesi iz želodca, vetrove in čistijo kri, pospešujejo prebavo, zganjajo male in velike gliste, odstranjajo mrzlico in vse druge bolezni, ki vsled mrzlice nastajajo. Zdravijo vse bolesi na jetrih in vranici. Najboljše sredstvo proti bolesi maternice in madron; zato ne smejo manjkati v nobeni meščanski in kmečki hiši.

Naj vsakdo naroči in naslovi:

Peter Jurišić, lekarnar v Pakracu št. 106, Slavonija.

Denar se pošilja naprej ali s poštnim povzetjem. Cena je sledeča (franko na vsako pošto):

12 stekleniče (1 ducate) 5.— K	48 stekleniče (4 ducate) 16.— K
24 stekleniče (2 ducate) 8'60 „	60 stekleniče (5 ducate) 18.— „
36 stekleniče (3 ducate) 12'40 „	Manj od 12 stekleniče se ne razpošilja.

Slavonska zel se rabi z vprav sijajnim in najboljšim uspehom proti sušici, proti zastarelemu kašlju, bolečinam v prsih, zamolklosti, hripavosti v grlu, težkemu dihanju, astmi, proti bodenju, kataru in odstranjuje goste sline ter deluje izvrstno pri vseh, tudi najstarejših prsni in pljučnih bolečinah.

Cena je sledeča (franko na vsako pošto):

2 originalni steklenici 3 K 40 h; 4 originalne steklenice 5 K 80 h;
6 originalnih steklenic 8 K 20 h.

Manj od dveh steklenic se ne razpošilja. Prosim, da se naročuje naravnost od mene pod naslovom:

P. Jurišić, lekarnar v Pakracu 106, Slavonija.

Čitaj! Naroči! Ne bo Ti žal.

Pozor! Čitaj!
Slabemu moč!

Vsaki dobi en mesec dni brezplačno

„Naš List“, „Slov. Gospodinjo“ in „Ježa“,
kdor kupi 1 kg ekstrakta „Panonski biser“
„Naš List“, „Slov. Gospodinjo“, „Ježa“, „Slovana“,
kdor kupi 2 kg ekstrakta „Panonski biser“
„Naš List“, „Sl. Gospodinjo“, „Ježa“, „Slovana“, „Ljub. Zvon“,
kdor kupi 3 kg ekstrakta „Panonski biser“

Nealkoholni ekstrakt „Panonski biser“

daje pomešan — 1 del ekstrakta s 7—10 deli sveže vode — najboljšo najprijetnejšo nealkoholno pijačo „Panonka“.

Izvrstna kakovost! Izvanredno nizka cena!
1 liter pijače pride na 20—25 vinarjev.

Cena ekstrakta s posodo vred: 1 kg 2 kroni, 2 kg 5 kron,
3 kg 7'20, 5 kg 11'50

Nepoškodovane steklenice se vzamejo 2 kg-ne za 1 krono, 3 kg-ne za K 1'20 in 5 kg-ne za K 1'60 franko nazaj.

Ekstrakt naj se shranjuje dobro zamašen na hladnem prostoru.

Da se kar največ zniža poštnina, je najumestneje naročiti na enkrat 3 kg ekstrakta. Da bode mogoče liste redno in pravočasno pošiljati, naj se blagovoli poslati denar ob enem z naročilom; na ta način se prihrani tudi poštno povzetje, ki bi pri tako malih zneskih jako občutljivo podražilo pijačo. V naročilu mora biti navedeno, kak list dotičnik želi imeti.

Zaloga nealkoholnih pijač
„Abstinencija“

Ljutomer Stajersko.

Priporočajte povsod „Naš List“!

Tiskovine

za industrijo, trgovino in obrt od navadnega trgovskega zavitka do obširnega cenika. Tisk umetniških razglednic. Postrežba točna.

TISKARNA KNJIG IN UMETNIN A. SLATNAR V KAMNIKU

IZVRŠUJE NAJRAZNOVRSTNEJŠE ENO- IN VECBARVNE TISKOVINE IN SPREJEMA V TISK TUDI NAJOBSEŽNEJŠA DELA. □ □ IZVRSITEV VEDNO □ PRIZNANO LICNA IN PO ZMERNIH CENAH. □

Založništvo

„Našega Lista“ s priloženo „Kamničan“ in „Slov. Gospodinjo“ ter „Oglasnika“. Trgovina s papirjem in pisalnimi potrebščinami. Knjigoveznica.